

**Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici**
Faculty of Economics, Matej Bel University,
Banská Bystrica
975 90 Banská Bystrica, Tajovského 10

Posudok oponenta habilitačnej práce

Vedný odbor habilitačného konania	Veřejná a sociální politika
Uchádzač	Ing. Michala Plačka Ph.D., MSc.
Pracovisko uchádzača	Fakulta sociálních věd Univerzita Karlova
Habilitačná práca	Vliv decentralizace na efektivitu vybraných oblastí činností veřejného sektoru
Oponent	prof. Ing. Beáta Mikušová Meričková, PhD.
Pracovisko oponenta	Ekonomická fakulta Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Text posudku

Uchádzač aspiruje na získanie vedecko-pedagogického titulu docent predloženou habilitačnou prácou. V porovnaní vedeckou monografiou, či súborom publikovaných prác s komentárom, si uchádzač z môjho pohľadu zvolil možnosť, ktorá na neho samého kladie vyššie nároky vzhľadom na kompaktnosť a jednoznačnosť vedeckého postupu riešenia výskumného problému, ale zároveň zvyšuje potenciál prínosov práce pre posun teoretického poznania problému dopadov decentralizácie na efektívnosť činností verejného sektora v rámci rozvoja teórie fiškálneho federalizmu, čo treba jednoznačne oceniť. Predloženú habilitačnú prácu hodnotím podľa nasledujúcich kritérií:

A) Aktuálnosť zvolenej problematiky

V Českej republike, ale aj v okolitých krajinách s príbuznými spoločensko-politickými a ekonomickými podmienkami sa problém decentralizácie objavuje v odbornej diskusii už od počiatku transformačných procesov ekonomík týchto krajín. Napriek tomu odpoveď na otázku dopadov decentralizácie na výkon verejnej správy je stále predmetom určitej kontroverzie. Očakávaným prínosom decentralizácie by mal byť rast výkonnosti poskytovania služieb verejného sektora, avšak spornými sú efekty, ktoré decentralizácia vo vzťahu k tomu prináša – stimulácia efektívneho riadenia systémov verejných služieb na jednej strane a na druhej strane zníženie objemu verejnej podpory pre poskytovanie verejných služieb na nižších

úrovních verejnej správy. Vo vzťahu ku kontroverznosti týchto dopadov je riešenie problému nielen ekonomických, ale aj spoločenských dopadov decentralizácie vysoko aktuálne nielen pre vedeckú komunitu a rozvoj teórie fiškálneho federalizmu, ale aj pre spoločenskú prax výkonu verejnej politiky.

B) Vhodnosť zvolených metód

Autor textu plne preukázal osvojenie si súčasného stavu teoretického poznania problému decentralizácie a jej dopadov na efektívnosť výkonu verejnej správy ako predmetu skúmania v medzinárodnom kontexte.

Gnozeologický základ uchopenia predmetu skúmania v širších súvislostiach predstavuje kvalitné východisko pre formuláciu originálnych parciálnych výskumných problémov dopadov decentralizácie na efektívnosť procesov zadávania verejných zákaziek a ochrany kultúrneho dedičstva v podmienkach Českej republiky. Skúmanie vybraných problémov v súlade s princípmi druhej generácie teórie fiškálneho federalizmu prekračuje obmedzený statický rámec skúmania efektívnosti nastavenia vzťahov medzi jednotlivými vládnymi úrovňami a to vnímaním jednotlivých aktérov systému s ich záujmami vo vzájomnej interakcii, čo garanciou vysokej vedeckej hodnoty práce.

K parciálnym výskumným problémom sú formulované výskumné predpoklady v podobe hypotéz a výskumnej otázky. Nenachádzam problém s implicitným naznačením vzťahov sledovaných javov, ani s technickou overiteľnosťou hypotéz, čo zaručuje explanačnú aj predičnú váhu výskumu. To treba jednoznačne oceniť. Istý priestor vidím v jasnejšej argumentácii zdrojov hypotéz a výskumnej otázky (konkrétne teoretické axiómy, praktické problémy, výsledky parciálnych výskumov) a v adresnosti ich operacionalizácie (jasnejšie, širšie vymedzenie adekvátnych empirických ukazovateľov teoretických premenných obsiahnutých v jednotlivých hypotézach s klasifikáciou ich škály merania: nominálna, ordinálna, kardinálna). To je však akceptovateľné vzhľadom na charakter samotného textu a predpokladanú úroveň poznania čitateľa, ktorý môže dané súvislosti dedukovať z textu ako celku.

Treba vyzdvihnúť istú mieru inovatívnosti metodiky riešenia parciálnych výskumných problémov využitím ekonometrických metód, pričom zároveň treba oceniť, že autor neskĺzol k jednoduchšej kvantitatívnej formalizácii skúmaných problémov, s ktorou sa v poslednom čase pri ekonomickom výskume tohto charakteru tak často stretávame. Naopak autor vníma skúmané problémy v širších súvislostiach, čo mu umožňuje formulovať vedecky hodnotné závery vo vzťahu k objektívnym možnostiam hĺbky empirického skúmania viacerých parciálnych problémov v reálnych podmienkach a k požiadavkám na charakter výskumu v spoločenských vedách.

Možno by bolo vhodné, v prípade ďalšieho publikovania textu, doplniť metodologické úskalia jednotlivých aplikovaných ekonometrických metód, a akým spôsobom sa s týmito úskaliami autor vysporiadal. Aj keď napr. problém heteroskedaticity je zohľadnený a vyriešený, argumentácia riešenia problému multikolinearity je pomerne zjednodušená. Autor pracuje v rámci aplikácie metódy DEA s modelom CCR (konštantné výnosy z rozsahu) aj s modelom BCC (variabilné výstupy z rozsahu), pri modeli BCC mi však chýba argumentácia splnenia podmienky konvexnosti. Nevýhodou CCR a BCC modelov je nutnosť overovania podmienky existencie kladných váh. V prípade, že táto podmienka nie je splnená, nemusí byť zachytená celá miera neefektívnosti a výsledky hodnotenia pre jednotlivé DMU sú skreslené. Navyše pri aplikácii modelu CCR nemusí byť vždy splnená podmienka invariančnosti na posun (aj keď invariančnosť na zmenu jednotiek je splnená). BCC nemusí byť invariantný na posun vstupov, alebo výstupov – podľa jeho orientácie (vstupy/výstupy). Spomínané obmedzenia nemajú aditívne modely DEA. Bolo by možné využiť v ďalšom výskume problému? Prezentované

hodnotenie efektívnosti ostáva z pohľadu charakteru aplikovaného modelovania v statickej rovine. Bolo by možné ho transformovať do dynamickej roviny prostredníctvom Malmquistovho indexu?

C) Prínosy habilitačnej práce vo vzťahu k vedenému odboru „verejná a sociálna politika“

Prínosy habilitačnej práce, ako naznačuje vyššie popísaný charakter výskumu, možno očakávať v rozvoji teórie fiškálneho federalizmu a v praktickej rovine naznačením riešení parciálnych problémov výkonu verejnej politiky v podmienkach ČR.

Predkladaná práca je v domácom kontexte poznania problému jedinečným pohľadom na vybrané problémy dopadov decentralizácie (vypĺňa určitú medzeru odbornej literatúry tohto charakteru) a prezentované výstupy môžu predstavovať východisko pre ďalší výskum orientovaný na posun poznania, t.j. môžu byť kľúčovými zdrojmi pri formulácii vedeckých predpokladov ako gnozneologických, resp. logických tvrdení, ktorých overenie platnosti by posunulo vedecké poznanie konceptu decentralizácie v teórii fiškálneho federalizmu a otvorilo ďalšie možnosti riešenia praktickej roviny reforiem verejnej správy a výkonu verejnej politiky v postkomunistických krajinách.

Z tohto pohľadu možno teda hovoriť o reálnych prínosoch predloženej habilitačnej práce pre rozvoj vedného odboru „verejná a sociálna politika“, ale aj o prínosoch pre širšiu vedeckú komunitu a celospoločenskú prax.

Otázky

1. Parciálnym výskumným problémom v práci je na efektívnosť procesov zadávania verejných zákaziek, ktoré je súčasťou kontrahovania vo verejnom sektore. Teória kontrahovania popisuje vzťah zadávateľa verejnej zákazky a dodávateľa ako princípála a agenta, ktorých ciele divergujú. Výsledkom divergencie sú problém informačnej asymetrie a morálneho hazardu, ktoré majú negatívny efekt na výstup kontrahovania. V „našich“ sa k týmto teóriám popísaným problémom pridáva aj problém korupcie. V riešení tejto otázky sa totiž stretávame v súčasnej vede s určitou kontroverziou, sám autor ju v práci pripúšťa. Výskum vzťahov administratívnej decentralizácie a korupcie dospel k záveru, že sa výskyt prijímania a poskytovania úplatkov zvyšuje so zvyšovaním počtu jednotlivých vládnych úrovní (Rose-Ackerman, 2006; Prud'homme, 1995; Gurgur a Shah, 2005; Treisman, 2000; Fan, Lin a Treisman, 2009). Tento vzťah neplatí v prípade fiškálnej decentralizácie, ktorá naopak mieru korupcie znižuje (Fisman a Gatti, 2002; Arıkan, 2004; Freille, Haque a Kneller, 2008). Autor prezentuje pozitívny vplyv decentralizácie na elimináciu problému informačnej asymetrie, nepriamo aj problému morálneho hazardu cez „local accountability“. Aký je ale názor autora v prípade vplyvu decentralizácie na mieru korupcie v kontrahovaní vo verejnom sektore Českej republiky a okolitých krajín s príbuznými spoločensko-politickými a ekonomickými podmienkami?

2. Položené v texte posudku v časti B) Vhodnosť zvolených metód:

Využitie modelov hodnotenia efektívnosti CCR a BCC v metódy DEA má určité metodologické obmedzenia (viď časť posudku B Vhodnosť zvolených metód) bolo by možné tieto obmedzenia pri hodnotení efektívnosti vo verejnom sektore eliminovať využitím aditívnych modelov DEA?

V práci prezentované hodnotenie efektívnosti ostáva z pohľadu charakteru aplikovaného modelovania v statickej rovine. Bolo by možné ho transformovať do dynamickej roviny prostredníctvom Malmquistovho indexu?

Záver

Habilitačná práca Ing. Michala Plačka Ph.D., MSc. „Vliv decentralizace na efektivitu vybraných oblastí činností veřejného sektoru“ **splňuje** požiadavky štandardne kladené na získanie vedecko-pedagogického titulu docent v odbore „veřejná a sociální politika“ a odporúčam ju k obhajobe v rámci habilitačného konania.

V Banskej Bystrici, 30.1. 2018

podpis